

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 228a/2023

pentru controlul constituționalității
articolului VI din Legea nr. 356 din 29 decembrie 2022
pentru modificarea unor acte normative

*(patenta de întreprinzător pentru comerțul cu amănuntul
și pentru comerțul cu produse alimentare și mărfuri ușor alterabile
autohtone)*

CHIȘINĂU

10 decembrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 18 decembrie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 10 decembrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind controlul constituționalității articolului VI din Legea nr. 356 din 29 decembrie 2022 pentru modificarea unor acte normative, depusă la Curtea Constituțională, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de dnii Vlad Batrîncea și Grigore Novac, deputați în Parlament.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

2. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. [...]”

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 126

Economia

„(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.

(2) Statul trebuie să asigure:

a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii;

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;

c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;

[...].”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...].”

3. Prevederile relevante ale Legii nr. 356 din 29 decembrie 2022 pentru modificarea unor acte normative sunt următoarele:

[...]

Articolul VI – Legea nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 72–73, art. 485), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

„1. La articolul 3:

alineatele (6¹) și (6²) se abrogă;

la alineatul (7) litera a), textul „iar pentru desfășurarea activității indicate la compartimentul 1 din anexă, să aibă documentele primare de proveniență a mărfii, după caz, factura de expediție, chitanța de percepere a taxei vamale sau actul de achiziție a mărfurilor” se exclude.

2. La articolul 4:

alineatele (1¹)–(1³) se abrogă;

articolul se completează cu alineatul (1⁴) cu următorul cuprins:

„(1⁴) Desfășurarea activităților menționate la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexa la prezenta lege se permite până în data de 1 iulie 2023 numai pentru titularii de patentă care, la data de 31 decembrie 2022, dețin patente pentru activitățile respective.”

3. La articolul 18, alineatele (2), (4), (5) și (6) se abrogă.

4. În anexă, pozițiile 1, 1.1 și 1.2 se exclud.”

4. Prevederile relevante ale Legii nr. 93 din 15 iulie 1998 cu privire la patenta de întreprinzător sunt următoarele:

Articolul 3

Bazele juridice ale utilizării patentei

„(1) Patenta se eliberează pentru unul din genurile de activitate, a căror listă se anexează la prezenta lege.

[...]

(6) Titularul patentei poate desfășura activitatea de întreprinzător specificată în patentă pe întreg teritoriul țării dacă în patentă nu este indicat altfel.

(6¹) Pentru genul de activitate menționat la poziția 1.1 din anexă, titularul patentei își desfășoară activitatea de întreprinzător în pavilion, chioșc (gheretă), tonetă, la tejghea, tarabă, care au suprafața de până la 30 m².

(6²) Se permite desfășurarea genurilor de activitate menționate la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexa la prezenta lege în cadrul piețelor comerciale create în condițiile art. 12 din Legea nr.231/2010 cu privire la comerțul interior, precum și în locurile autorizate de autoritățile administrației publice locale în conformitate cu art. 14 alin. (2) lit. q¹) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală.

[Articolul 3 alin. (6¹), (6²) abrogate prin Legea nr. 356 din 29 decembrie 2022]

[...].”

*Anexă
la Legea cu privire la
patenta de întreprinzător*

Cuantumul taxei lunare pentru patenta de întreprinzător

Genul de activitate	Cuantumul taxei lunare, lei		
	Chișinău, Bălți, Bender, Tiraspol	Celelalte municipii, orașele	Localități rurale
1	2	3	4
1. Comerțul cu amănuntul	540	300	150
1.1. Comerțul cu amănuntul la tarabe, tejghele, tonete, în chioșcuri (gherete), pavilioane și din autovehicule			
1.2. Comerțul cu produse alimentare și mărfuri ușor alterabile autohtone, cu condiția respectării cerințelor sanitar-epidemiologice privind depozitarea, păstrarea și comercializarea lor	700	500	200

[Pct.1, 1.1., 1.2. abrogate prin Legea nr. 356 din 29 decembrie 2022]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

5. Autorii sesizării susțin că deținătorilor patentei de întreprinzător li s-a încălcat dreptul de proprietate, deoarece la data intrării în vigoare a legii contestate, aproximativ 400 de persoane, deținători ai patentei de întreprinzător, au fost nevoiți să-și înceteze activitatea economică sau să se conformeze noii metode de funcționare a comerțului cu amănuntul.

6. De asemenea, statul trebuie să asigure reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii și să protejeze interesele naționale în activitatea economică, financiară și valutară. Prin această lege, legislatorul a redus oportunitățile economice oferite anterior antreprenorilor.

7. În opinia autorilor sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 23, 46, 47, 126 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

8. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

9. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 356 din 29 decembrie 2022 pentru modificarea unor acte normative, ține de competența Curții Constituționale.

10. Conform articolului 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații din Parlament au competența de a sesiza Curtea Constituțională.

11. Obiectul sesizării îl constituie prevederile articolului VI din Legea menționată *supra*. Aceste prevederi nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

12. Autorii sesizării susțin că prevederile contestate contravin articolelor 23 (*calitatea legii*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 47 (*dreptul la asistență și protecție socială*), 126 (*economia*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

13. Referitor la articolul 47 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a prezentat argumente care să demonstreze în ce mod prevederile contestate afectează norma constituțională menționată. Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. În situații similare, Curtea a notat că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea sesizări, Curtea l-ar înlocui pe autorul acesteia la formularea unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (a se vedea DCC nr. 128 din 13 septembrie 2022, § 24; DCC nr. 38 din 30 martie 2023, § 22).

14. Cu referire la incidența articolului 23 din Constituție, Curtea reiterează că acest articol nu are o aplicare de sine stătătoare. Pentru a putea fi invocat standardul calității legii, trebuie să existe o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 107 din 29 august 2023, § 19).

15. Curtea menționează că articolul 126 din Constituție stabilește că economia Republicii Moldova este o economie de piață, în care se asigură libertatea comerțului și a activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale și crearea unui cadru favorabil tuturor factorilor de producție. Conform articolului 127 alineatele (1) și (2) din Constituție, statul ocrotește proprietatea și garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

16. Cu referire la incidența articolului 46 din Constituție, Curtea observă că legislatorul a reglementat posibilitatea desfășurării activității de comerț cu amănuntul la tarabe, teșghele, tonete, în chioșcuri (gherete), pavilioane și din autovehicule, precum și cu produse alimentare și mărfuri ușor alterabile

autohtone, cu condiția respectării cerințelor sanitar-epidemiologice privind depozitarea, păstrarea și comercializarea lor, pe baza patentei de întreprinzător. Pentru desfășurarea acestei activități, titularul patentei era obligat să achite taxa pentru patentă, care includea impozitul pe venit, taxele pentru resursele naturale, taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii, taxa pentru amenajarea teritoriului (a se vedea articolele 3, 12 și 13 din Legea nr. 93 din 15 iulie 1998 cu privire la patenta de întreprinzător).

17. La 29 decembrie 2022, Parlamentul a adoptat Legea nr. 356, care prevede, *inter alia*, excluderea comerțului cu amănuntul pe baza patentei de întreprinzător în locurile și/sau pentru produsele menționate anterior (a se vedea articolul VI din Lege). Totodată, acest gen de comerț cu amănuntul poate fi desfășurat de către persoane fizice, fără a constitui o formă organizatorico-juridică, în unitatea comercială care nu depășește suprafața comercială de până la 50 m², cu obligarea achitării impozitului pe venit. De asemenea, persoanele fizice care comercializează produse cu amănuntul sunt obligate să utilizeze echipamentul de casă și de control conectat la Sistemul informațional automatizat „Monitorizarea electronică a vânzărilor” pentru documentarea comercializării bunurilor (a se vedea articolele 69⁶-69¹¹ din Codul fiscal).

18. Altfel spus, adoptând prevederile contestate, legislatorul a modificat modalitatea de comercializare a produselor cu amănuntul de către persoane fizice, *i.e.* de la patenta de întreprinzător și achitarea unei taxe lunare la utilizarea echipamentului de casă și achitarea impozitului pe venit. În aceste condiții, legislatorul a stabilit o perioadă de tranziție, astfel, comercializarea cu amănuntul pe baza patentei de întreprinzător se permitea până în data de 1 iulie 2023 numai pentru titularii de patentă care, la data de 31 decembrie 2022, dețineau patente pentru activitățile respective.

19. De asemenea, Curtea mai notează că prin Hotărârea nr. 438 din 28 iunie 2023 Guvernul a aprobat Regulamentul privind modul de compensare a unor cheltuieli suportate de persoanele fizice ce desfășoară activități independente. Prin acest Regulament, Guvernul a stabilit condițiile, structura, modalitatea și perioada acordării compensațiilor pentru unele cheltuieli efectuate de persoanele fizice ce desfășoară activități independente, reglementate de articolele 69⁶-69¹³ din Codul fiscal, care, la data de 31 decembrie 2022, erau titulare de patentă pentru desfășurarea comerțului cu amănuntul (a se vedea pct. 1 din Regulament). Suplimentar, Curtea are în vedere că, prin Hotărârea precitată, Guvernul a stabilit un mecanism de compensare a cheltuielilor de până la 10 000 lei suportate în legătură cu inițierea activităților independente (a se vedea punctele 3 și 19 din Regulament). Potrivit informației prezentate de Guvern, de compensarea cheltuielilor pentru inițierea activității independente au beneficiat 3 544 de persoane, în acest sens, fiind valorificată suma de 25 564 912 lei din bugetul de stat.

20. Așadar, Curtea reține că prevederile criticate anulează comercializarea cu amănuntul a unor categorii de mărfuri și servicii prestate pe baza patentei de întreprinzător, dar nu interzice practicarea acestor genuri de activitate sub alte forme organizatorico-juridice sau cu utilizarea echipamentului de casă și achitarea impozitului pe venit. Acest fapt, analizat la modul abstract, nu poate crea dificultăți legate de subzistență persoanelor

fizice care dețineau patenta de întreprinzător (a se vedea și HCC nr. 21 din 20 septembrie 2007, § 3). De asemenea, Curtea notează că titularii de patentă nu puteau avea o așteptare legitimă că posibilitatea de a desfășura comerțul cu amănuntul pe baza patentei de întreprinzător se va prelungi la nesfârșit.

21. Curtea mai reține că legislatorul beneficiază de o marjă largă de apreciere în domeniul economic, inclusiv elaborarea și implementarea politicilor în domeniul activității de întreprinzător. Datorită cunoașterii directe a societății și a nevoilor sale, legislatorul este, în principiu, mai bine plasat decât Curtea pentru a decide ce este „în interesul public” (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 46 din 12 aprilie 2022, § 22). Astfel, îi revine în primul rând legislatorului să reglementeze formele de activitate care pot fi desfășurate de persoane fizice pentru comerțul cu amănuntul și pentru comerțul cu produse alimentare și mărfuri ușor alterabile autohtone, fie pe baza patentei de întreprinzător, fie cu utilizarea echipamentului de casă, fie de întreprindere individuală ș.a.

22. Având în vedere cele menționate mai sus, Curtea notează că prevederile contestate nu încalcă la modul abstract dreptul de proprietate, garantat de articolele 46, 126 și 127 din Constituție.

23. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind controlul constituționalității articolului VI din Legea nr. 356 din 29 decembrie 2022 pentru modificarea unor acte normative, depusă la Curtea Constituțională de dnii Vlad Batrîncea și Grigore Novac, deputați în Parlament.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 10 decembrie 2024

DCC nr. 158

Dosarul nr. 228a/2023